

The Diak logo is located in the top right corner of the page. It consists of the word "Diak" in a bold, pink, sans-serif font. The background of the page features a large, abstract graphic of overlapping pink and white curved shapes, resembling a stylized 'D' or a large letter 'C'.

Vahid Bahrami
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulututkinto
Tulkki (AMK), asioimistulkkkaus
Opinnäytetyö, 2020

OSMANINTURKIN KESKEISTÄ SANASTOA

Kuvaileva sanastotyö osmaninturkki–nykyturkki–suomi

TIIVISTELMÄ

Vahid Bahrami
Osmaninturkinkielen sanat
36 s, 3 liitettä
Helsinki, kevät 2021
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Humanistisen alan ammattikorkeakoulu
Tulkki (AMK), asioimistulkkauksen koulutus

Opinnäytetyön tarkoituksena oli laatia kattava ja luotettava sanasto osmaninturkin kielen sanoista. Sanaston kielet ovat osmaninturkki–suomi. Osmaninturkkia käytettiin Ottomaanien valtakunnan rajojen sisällä.

Opinnäytetyö koostuu kahdesta osasta: tietoperustasta ja varsinaisesta sanastosta. Tietoperustassa käsitellään osmaninturkin kielen esiintyvyys tulkkauksessa sekä osmaninturkin kielen kehitystä ja historiaa.

Sanastossa on 64 osmanin kielistä termiä ja niiden vastineet turkin ja suomen kielillä. Sanasto on järjestetty osmaninturkin kielen mukaiseen aakkosjärjestykseen.

Sanastoon on kerätty käytetyimpiä sanoja osmaninturkin kielessä, joita on alkanut esiintyä jälleen myös turkin kielessä. Sanaston luotettavuus varmistettiin käyttämällä eri tietolähteitä, kuten alan kirjallisuutta ja internetlähteitä.

Asioimistulkin ammattisäännösten mukaan tulkin tulee valmistautua tulkkauksilanteeseen ajoissa ja huolellisesti. Tulkkauksen laadun varmistamiseksi tulkin on perehdyttävä toimeksiannon sanastoon. Tästä syystä opinnäytetyön sanastosuudesta ja tietoperustasta on hyötyä sekä opiskeleville että työelämässä oleville tulkeille sekä myös muuten osmaninturkin kielestä kiinnostuneille.

Asiasanat: Osmaninturkki, asioimistulkkaus, sanastotyö, turkin kieli

ABSTRACT

Vahid Bahrami
Old words of Ottoman Turkish language
36p, 3 appendices
Spring 2021
Diaconia University of Applied Sciences
Bachelor's Degree Program in Humanities
Interpreter, Community Interpreting

The aim of this thesis was to compile a comprehensive and reliable vocabulary on the Ottoman Turkish language. The languages of the glossary are Ottoman Turkish – Finnish. Ottoman Turkish was spoken within the borders of the Ottoman Empire.

The thesis consists of two parts: knowledge base and actual vocabulary. The knowledge base deals with the prevalence of the Ottoman Turkish language in interpretation and the development of the history of the Ottoman Turkish language.

The glossary contains 64 terms in Ottoman Turkish and their equivalents in Turkish and Finnish. The glossary is arranged in an alphabetical order according to the Turkish language.

The dictionary contains the most used words in Ottoman Turkish, which have started to appear again in the Turkish language. The reliability of the vocabulary was ensured by using various sources of information, such as literature in the field and Internet sources.

According to the professional code of the interpreter, the interpreter must prepare for the interpreting situation in good time and carefully. To ensure the quality of the interpretation, the interpreter must familiarize himself with the vocabulary of the assignment. For this reason, the vocabulary part and knowledge base of the thesis are useful for both students and for interpreters in employment, as well as for those who are otherwise interested in the Ottoman Turkish language.

Keywords: Ottoman Turkish, community interpreting, terminology work, Turkish language

ÖZET

Vahid Bahrami
Osmanlıcada kullanılan öz türkçe kelimeler
36 sayfa ve 3 ekler
Bahar dönemi 2021
Diakonia Uygulamalı Bilimler Üniversitesi
Toplum Çevirmenliği Programı
Tercüman

Bu tezin amacı Osmanlıca hakkında kapsamlı ve güvenilir bir sözlük oluşturmaktır. Sözlük dilleri Osmanlı Türkçesi-Fince'dir. Sözlük, Osmanlı Türkçesindeki terim ve tanımların yanı sıra Türkçe ve Fince eşdeğerlerini ve tanımların çevirilerini içermektedir.

Bu sözlük sadece tercümanlar tarafından değil, konuyla ilgilenen başkaları tarafından da kullanılabilir. Türk toplumunda günümüzde halen kullanılmakta olan kelimeleri seçmeye özen gösterdim. Bunlar çoğunlukla tarih kitaplarında kullanılan eski Türkçe kelimelerdir. Ancak son zamanlarda giderek daha fazla kullanılmaktadır.

Bu tez iki temel bölümden oluşmaktadır: Tez, teorik bilgi kısmı ve genel olarak sözlük hazırlama sürecinin aşamalarını içerir. Teorik bilgi kısmında, Osmanlıca dilinin gelişimi ve tarihçesinin yanı sıra, tercümanlıkta ne şekilde kendini gösterdiği ile ilgili konular incelenmiştir.

Bu çalışmada 64 Osmanlı Türkçesi terimini ve Türkçe-Fince eşdeğerlerini belirledim ve terimler Osmanlıca diline göre alfabetik sıraya konmuştur. Bu sözlükte Osmanlıcada sık kullanılan ve günümüzde de Türkçede görülmeye başlayan terimler ele alınmıştır. Sözlüğün güvenilirliğini sağlamak için farklı kaynaklar kullanılarak daha çok bu alandaki yayınlar ve internet sayfaları kullanılmıştır.

Bu sözlük sadece tercümanlar tarafından değil, konuyla ilgilenen başkaları tarafından da kullanılabilir. Türk toplumunda günümüzde halen kullanılmakta olan kelimeleri seçmeye özen gösterdim. Bunlar çoğunlukla tarih kitaplarında kullanılan eski Türkçe kelimelerdir. Ancak son zamanlarda giderek daha fazla kullanılmaktadır. Bu tez, tercümanlar, dilbilimi alanında çalışmalar yapan öğrenciler ve Fince öğrenmek isteyen Türkler için kaynak olarak da kullanılabilir.

Anahtar sözcükler: Osmanlıca, toplum çevirmenliği, terminoloji çalışması, Türkçe

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 TURKIN KIELEN KEHITYS.....	5
2.1 Turkinkielisten asettuminen Anatoliaan.....	7
2.2 Osmaninturkin kieli.....	8
2.3 Nykyturkin kieli	10
3 ASIOIMISTULKKAUS	12
3.1 Tulkkauksen lajit	12
3.2 Tulkkausmenetelmät.....	13
3.3 Osmaninturkki ja asioimistulkkaus	14
4 SANASTOTYÖN KESKEISET KÄSITTEET.....	15
4.1 Tarkoite	15
4.2 Käsite	15
4.3 Termi.....	16
4.4 Käsitejärjestelmä.....	16
4.4.1 Hierarkkinen suhde	16
4.4.2 Koostumussuhde	17
4.4.3 Funktiosuhde	17
5 SANASTOTYÖPROSESSIN KUVAAMINEN	19
6 POHDINTA	23
LÄHTEET.....	24
LIITE 1. OSMANINTURKINKIELEN SANASTO OSMANINTURKKI–SUOMI	26
LIITE 2. SANASTON LÄHTEET.....	35
LIITE 3. MÄÄRITELMIEN LÄHTEET	36

1 JOHDANTO

Osmaninturkinkieliset termit ovat monelle tulkeille vieraita. Osmaninturkin sanoja esiintyy nykyisin usein turkinkielisten puheessa, ja tulkit joutuvat niitä tulkkaamaan. On erittäin tärkeää, että tulkki osaa tulkata myös vanhat turkinkieliset sanat. Täten tulkkaus on tarkempaa ja tulkki pystyy näin paremmin palvelemaan asiakkaitaan. Osmaninturkin ja nykyturkin sanasto on turkkia tulkkaaville hyödyllinen ja tärkein työväline, sillä niiden avulla tulkit pystyvät niin kehittämään ammattitaitoaan kuin samalla valmistautumaan parhaalla tavalla toimeksiantoon.

Työni tavoite on se, että tulkit tulevat tietoisiksi osmaninturkin vaikutuksesta moderniin turkkiin ja tekemäni sanaston avulla turkin kieltä tulkkaavat saavat tietoa turkissa esiintyvistä osmaninturkin sanoista.

Idea tästä projektista lähti liikkeelle, kun huomasin useaan otteeseen, miten turkin kieleen oli rantautunut vanhat turkinkieliset sanat takaisin. Vahoilla turkinkielisillä sanoilla viitataan osmaninturkin kieleen. Monet Suomessa asuvat turkinkieliset tulkit eivät ole perehtyneet hyvin tähän ilmiöön. Tämä johtuu siitä, että Suomessa ei ole mahdollista opiskella osmaninturkkia, ja osa turkinkielisistä tulkeista eivät ole Turkista kotoisin. Monet heistä ovat oppineet myöhemmin turkin kieltä, joten on normaalia, etteivät he välttämättä osaa tiettyjä sanoja.

Opinnäytetyössäni kerron ensin turkin kielen kehityksestä. Tämän jälkeen kerron, miten turkin kieli on muuttunut tähän päivään asti. Seuraavaksi vertailen turkin kielen ja osmaninturkin kieliä keskenään. Käsittelen myös sanastotyön keskeisiä käsitteitä ja kuvaan tekemäni sanastotyön vaiheet.

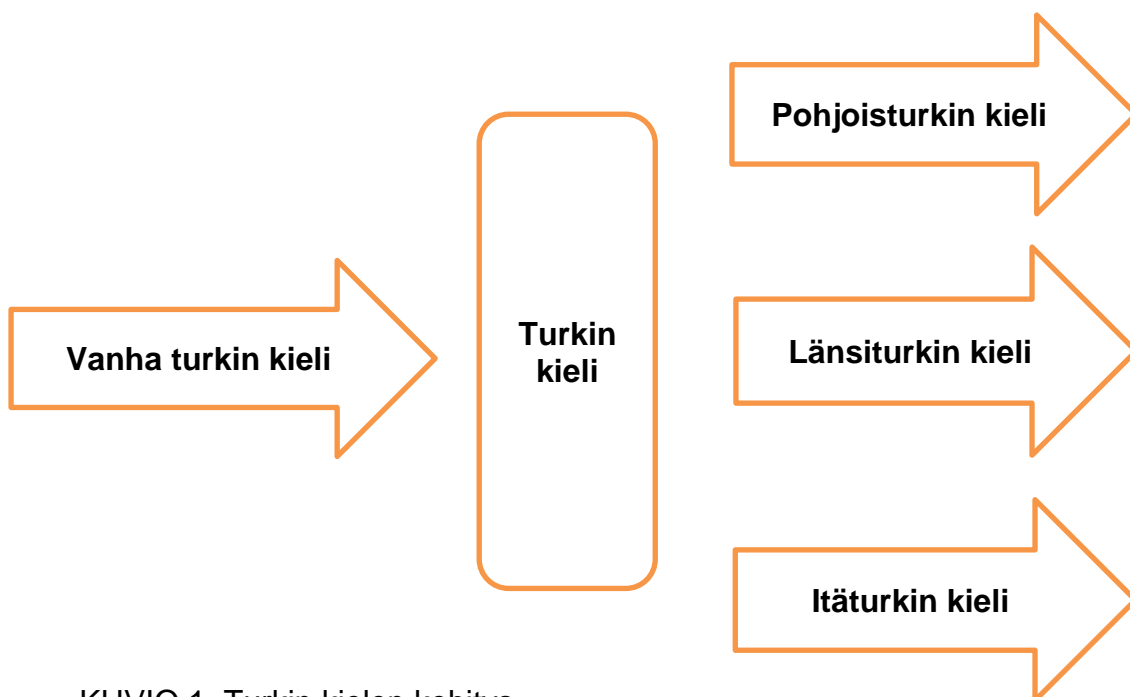
Opinnäytetyöni on kehittämispainotteinen, ja olen laatinut kolmekielisen sanaston, jonka aiheena on osmaninturkin kieli. Sanastossa on 64 osmaninturkin-kielistä termiä ja niiden turkin- ja suomenkieliset vastineet. Sanastoon on valittu sellaisia osmaninturkin sanoja, joilla nykyisin useimmiten korvataan modernissa turkissa esiintyviä sanoja.

2 TURKIN KIELEN KEHITYS

Varmaa tietoa turkinkielisten maantieteellisestä asettumisesta/alkuperästä ei juuri ole. Monet tutkijat ja historioitsijat ovat kuitenkin esittäneet omat teoriat ja näkemyksensä.

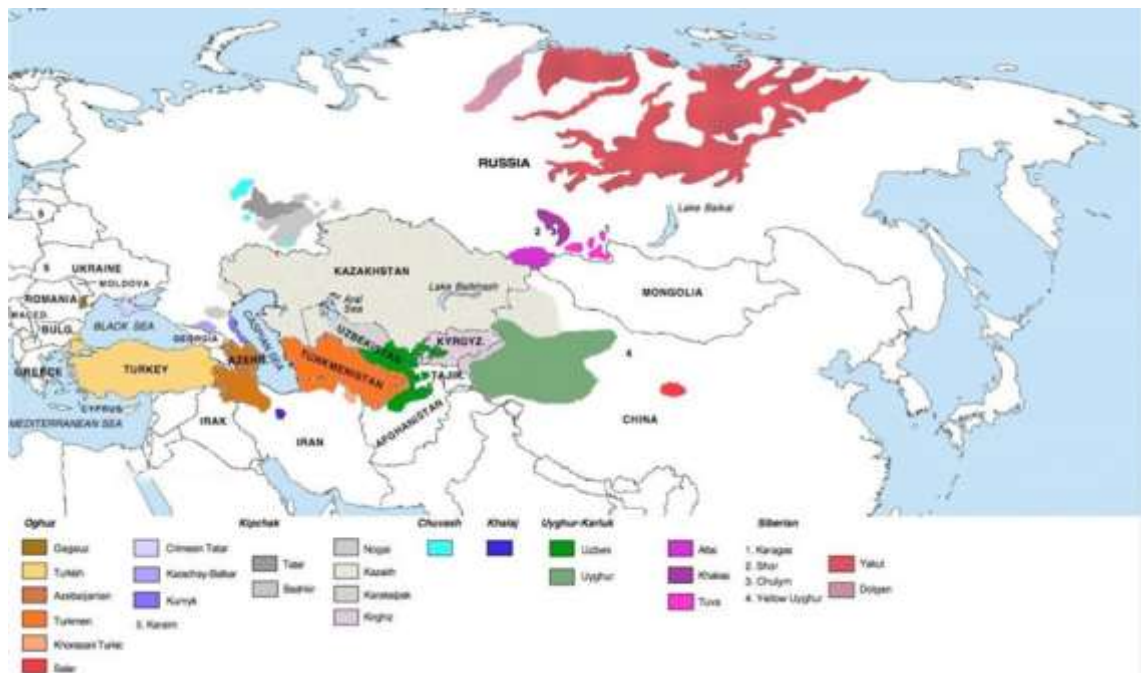
Esimerkiksi puolalaisen historioitsijan Josef Strzygowskin mukaan turkinkieliset ovat alun perin Altain vuoristosta kotoisin (Köprülü 2006, 220–221). Altain vuoristo sijaitsee Siperian ja Keski-Aasiaan rajalla. Venäjän viimeisimmän virallisen väestölaskennan mukaan Altain tasavallassa asuu 220000 ihmistä, josta 33 % on turkinkielisiä altailaisia. (Russian Federal State Statistic Service 2011.)

Turkin kieli voidaan jakaa kolmeen eri ryhmään: Pohjoisturkin kieli (Kıpçakça), Itäturkin kieli (Çağatayca) ja länsiturkin kieli (Türk dili ve edebiyatı). Länsiturkin kieli jakaantuu taas turkin kieleen, jota puhuttiin Ottomaanien aikana ja azeri kieleen, jota puhutaan edelleenkin Azerbaidžhanin tasavallassa ja Iranin pohjoisosassa. (Talat Tekin 1995, 98.) Tässä opinnäytetyössä keskityn osmaninturkin kieleen, joka kuuluu länsiturkin kieleen. Sekä osmaninturkki että azerin kieli luokituvat länsiturkin kieleen.

KUVIO 1. Turkin kielen kehitys

Turkin kieli kuuluu Ural-altalaiseen kieliryhmään. (Zücher 1993, 85). Tänä päivänä Kiinan alueella asuvat turkkilaiset käyttävät edelleen arabiankielisiä aakkosia, kun taas Venäjän alueella asuvat turkkilaisilla on käytössä kyrillinen kirjaimisto. Kiinan alueella asuvat turkkilaiset puhuvat Uiguurin kieltä. Uiguurin kieli kuuluu itäturkin kielikuntaan. (Altayli 2018. Eski Uygur Dönemi Türk Dili Ve Edebiyatı.)

KUVIO 2. Turkilaisten kielten puhumisalueet (Türkçe Edebiyatı. Türkçenin dil haritası)

2.1 Turkinkielisten asettuminen Anatoliaan

Seldzokit olivat ensimmäinen turkinkielinen kansa, joka asettui Anatoliaan eli nyky-Turkin alueelle. Seldzokit olivat turkkilaiskansa, jotka kääntyivät 900-luvun loppupuolella islamin uskontoon. Tuohon aikaan Lähi-Idässä ja Keski-Aasiassa puhuttiin enimmäkseen persiaa ja arabiaa. Kun turkkilaiset hyväksyivät Islamin uskonnon, he ottivat melkein heti arabiankieliset aakkoset käyttöön. Samalla turkin kieleen rantautui paljon arabian- ja persiankielisiä lainasanoja. (Aktaş 1999, 705.)

Ensimmäisen valtion Seldzokit perustivat vuonna 1038 Tuğrul ensimmäisen johdolla. (Turkcebilgi. Selçuklu Devleti). Nimi Seldzokit tulee Tuğrul ensimmäisen isoisästä, jonka nimi oli Selçuk. Seldzokit olivat ensimmäiset turkinkieliset, joiden ansiosta turkin kieli levisi Anatoliaan. (Dergipark 2018. On the Foundation of the Anatolian Seljuk State.)

Seldzokit onnistuivat hallitsemaan aina vuonna 1308 saakka, kunnes heidän hallintonsa hajosi. Alueella käytiin monia suuria sotia, jotka aiheuttivat alueen menetyksiä. Esimerkiksi kuuluisa sosiologi ja turkologi Fuat Köprülü toteaa, että alueella käydyt sodat ja ristiretket olivat suurin syy Seldzukien hajoamiseen. (Beyaz Tarih 2017. Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu ve Osman Gazi).

Ennen Seldzukien hajoamista, alueella asuvat turkinsukuiset olivat hajaantuneet moneksi eri ryhmiksi. Seldzukien aikana alueella ei puhuttu paljon turkin kieltä, sillä Seldzokit painostivat kielen sijaan erittäin paljon tieteeseen ja kulttuuriin. Seldzukien aikana turkin kieli ei kehittynyt nopeasti, sillä heidän valtakuntansa aikana puhuttiin enemmän arabiaa ja persiaa. Tieteessä käytettiin arabian kieltä ja runot kirjoitettiin persian kielellä. Turkin kieltä puhuttiin taas vain arkielämässä. Turkin kielen kehitys ei ollut juuri tästä syystä mahdollinen.

Seldzukien historia näkyy edelleenkin yhä Turkissa, etenkin Konyan kaupungissa. Vuonna 1071 käydyn Malazgiritin sodan jälkeen Seldzokit asettuivat Keski-Anatoliaan. Seldzokit perustivat vuonna 1074 uuden valtion Anatoliaan (Anadolu Selçuklu Devleti). (Konya Tarihi, 2015 Konya İl Halk Kütüphanesi).

2.2 Osmaninturkin kieli

Osman I perusti Seldzukien jälkeen uuden valtakunnan nykyturkin alueella. Ottomaanien valtakunta perustettiin vuonna 1299 ja se hajosi vuonna 1922. Osmanin suku hallitsi aina ensimmäiseen maailmansotaan saakka, kunnes heidän valtakuntansa tilalle perustettiin muita kansallisvaltioita. (Türk tarih kurumu. Osmanlı Tarihine Giriş 2019.)

Sana Ottomaanit tai Osmanit tulee sen perustajasta, ensimmäisestä Osmanista. Osman on arabialainen erisnimi. Lännessä Osmaneja kutsuttiin Ottomaaneiksi. Suomen kielessä sekä Osmani että Ottomaani sanat ovat vakiintuneita.

Ottomaanien valtakunnan aikana puhuttu turkin kieli oli samaa kieli kuin mitä Seldzukien aikana puhuttiin. Niin Ottomaanit kuin muut ulkovaltiotkin kutsuivat turkin kieltä Osmaninturkin kieleksi. (Turkosfer 2019. Osmanlı İmparatorluğu.)

Kuten kaikki muut kielet, osmaninturkin kielikin kehittyi ajan myötä. Osmaninturkki eli kolme eri aikakautta. Ensimmäinen aikakausi oli ns. vanha osmaninturkki (vanha Anatolian turkki), joka alkoi 11. vuosisadalla ja kesti aina 15. vuosisataan. Toinen aikakausi (Klassinen osmaninturkki) alkoi 16. vuosisadalla ja kesti aina 19. vuosisataan. Kolmas ja viimeinen aikakausi (Uusi osmaninturkki) alkoi 19. vuosisadalla ja kesti aina 20. vuosisataan (Türkçe edebiyatı 2019. Osmanlıca.)

Osmaninturkin kielessä oli paljon kreikkalaisia, persialaisia ja arabialaisia lainasanoja. Monet saattavat luulla, että Osmaninturkin kieli ja nykyturkin kieli olisi kaksi eri kieltä. Kyseessä on vain yksi kieli. Kielten rakenne on sama. Ajan kuluessa vanhoja turkinkielisiä sanoja on poistettu kielestä ja tilalle on tuotu paljon länsimaalaisia lainasanoja.

Esimerkiksi verbi esiintyy lähestulkoon aina lauseen lopussa. Samoin lause aloitetaan substantiivilla ja objekti on keskellä. Esimerkiksi niin nykyturkin kielessä kuin osmaninturkin kielessä lause ”minä menen kotiin.” käännetään turkiksi näin:” Ben (substantiivi) eve (objekti) gidiyorurum (verbi)”. Suomen kielessä taas lause alkaa substantiivilla ja verbi on keskellä. Edellisen esimerkki lauseen kirjaimellinen suomennos on ”minä kotiin menen”.

Ottomaani valtakunnan aikana puhutussa turkin kielessä oli paljon lainasanojen lisäksi vanhoja turkinkielisiä sanoja. Tästä syystä monet turkkilaiset eivät välttämättä ymmärtäisi kaikkea osmaninturkinkielisiä sanoja. Vanhaa turkin kieltä kutsutaan turkin kielessä (Öz Türkçe), joka tarkoittaa kirjaimellisesti suomeksi ”itse turkkia”.

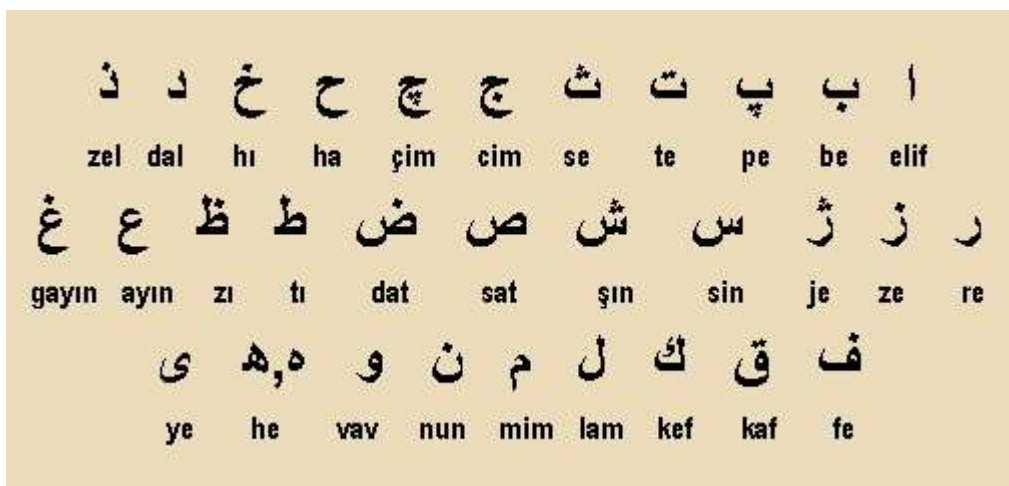
Tänä päivänä yhä enemmän on alettu Turkissa käyttämään vanhoja turkinkielisiä sanoja, joita käytettiin Ottomaanien aikana. Osmaninturkin kieltä alettiin vuonna 2015 opettamaan jokaisessa yläkoulussa (Oneradio 2014.)

14. elokuuta 2001 perustettiin uusi puolue, Ak-Parti. Puolueen johtoon nousi Recep Tayyip Erdogan. 3.11.2002 Ak-parti onnistui muodostamaan yksin hallituksen. Erdoganin yksi tavoitteista on ollut tuoda osmaninturkin kielen sanat takaisin nykykieleen. Yläkouluissa on alettu opettamaan osmaninturkkia. Erdogan on itse myös puheissa käyttänyt yhä enemmän osmaninturkinkielisiä sanoja. (Akşam 2018.) Turkin hallituksen tavoitteena on, että uusi uusi sukupolvi oppisi osmaninturkin kieltä.

2.3 Nykyturkin kieli

Ottomaanien romahduksen jälkeen, 29. lokakuuta 1923 perustettiin uusi tasavalta. Tasavallan julisti Ataturk. Ataturk on uuden Turkin tasavallan perustaja. Hän oli länsimielinen johtaja, joka ajoi paljon uudistuksia. Hän aloitti uudistukset, jotka vaikuttivat kaikkien turkkilaisten elämään.

Ataturkin yksi suurimpia uudistuksia oli ns. "Harf devrimi" eli kirjainvallankumous. Ottomaanit käyttivät koko valtakautensa aikana arabiankieliset aakkoset. Ataturk halusi luopua arabiankielisistä aakosista mahdollisimman pian. Tämän vuoksi hän perusti komitean, jonka tehtävänä oli laatia suunnitelma siirtymisestä latinalaisiin aakkosiin. Tämän muutoksen piti alunperin astua voimaan viidessä vuodessa, mutta Ataturk piti tätä siirtymävaihetta liian hitaana ja käski, että muutos astuisi kolmessa kuukaudessa heti-voimaan. (Dilipak 2017, 368.)

KUVIO 3. Osmaninturkin kielen aakkoset (Türkçe Edebiyatı. Osmaninturkinkielen aakkoset).

Ataturk ilmoitti virallisesti parlamentissa Turkin tasavallan ottavan 1.11.1928 käyttöön uudet latinalaiset aakkoset. (Dil Derneği 1987. Türkiye Cumhuriyeti Yazısını Niçin Değiştirdi?). Tätä muutosta alettiin kutsua kirjainvallankumoukseksi (harf inkılabı).

Mustafa Kemal Ataturk perusti vuonna 1932 turkin kielen seuran. Seuran tarkoituksena oli puhdistaa ns. ei-turkkilaiset sanat ja tuoda niiden tilalle

turkkilaiset sanat. Ataturkin tavoitteena oli turkkilaistaa turkin kieltä. Monien historioitsijien välillä on erimielisyyksiä ns. kirjainvallankumouksesta, sillä monien vastustajien mielestä Ataturk halusi lähestyä länteen ja täten häntä pidettiin liian länsimielisenä hallitsijina. Esimerkiksi Donald Quataertin (2000,186) mukaan Turkin tasavallan perustamisen jälkeen ranskan kielen vaikutus turkin kieleen kasvoi, kun taas arabian ja persian vaikutus heikkeni. Ataturkin mielestä vanhojen lainasanojen poistamisen taustalla oli rikastuttaa ja turkkilaistaa turkin kieltä.

3 ASIOIMISTULKKAUS

Asioimistulkkina en ole juurikaan kohdannut paljon ongelmia, kun asiakas on käyttänyt paljon osmaninturkinkielisiä sanoja. Olen kuitenkin kuullut monelta tulkilta, että osmaninturkinkielen käyttäminen on yleistynyt todella paljon ja tämä on aiheuttanut monelle ongelmia.

Lehtinen (2008, 151) toteaa, että asioimistulkkaus on psykofyysissosiaalista toimintaa. Tulkkauksessa tarvitaan paljon muitakin kuin erinomainen kielenhallinta. Hyvään tulkkaukseen tarvitaan vankkaa yleissivistystä, kiinnostusta ajankohtaisiin asioihin, sujuvaa ilmaisutaitoa, paineensietokykyä ja hyvää keskittymiskykyä. Tulkkina meidän täytyy kiinnittää huomiota näihin seikkoihin.

On erittäin tärkeää, että tulkki osaa tulkata mahdollisimman hyvin kaiken, mitä asiakas sanoo. Tulkin työhön ei kuulu vain sanojen kääntämistä, vaan tulkki pyrkii luomaan sillan eri kulttuurien välille. Täytyy muistaa, että tulkki ei ole kaikkien alojen asiantuntija. Tämän vuoksi sanastotyön rooli on erittäin suuri tulkkausalalla.

Vaikka tulkki miten hyvin valmistautuisi tulkkaukseen, hän voi kohdata suuria ongelmia tulkkauksessa. Valmistautuessa tulkin täytyy perehtyä tulkkausaiheen terminologiaan. Asioimistulkkauksen ammattisäännössä mainitaankin, ettei tulkki saa ottaa toimeksiantoa, mikäli hänellä ei ole riittävää pätevyyttä. (Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto. Asioimistulkin ammattisäännöstö 2013.)

3.1 Tulkkauksen lajit

Asioimistulkkaus on kaksisuuntaista tulkkausta viranomaisen ja yksityishenkilön välisessä keskustelussa ja neuvottelussa. Puhuttujen kielten asioimistulkkaus on useimmiten konsekutiivista ja viitottujen kielten tulkkaus simultaanista. (Helsingin yliopisto 2008.) Yleisimmät tulkkauslajit ovat asioimistulkkaus, konferenssitulkkaus ja oikeustulkkaus.

Konferenssitulkkaus tarkoittaa tulkkausta kokouksissa tai neuvotteluissa, joissa on useita osanottajia ja kaksi tai useampia työkieliä. Konferenssitulkkaus on simultaanista tai konsekutiivista. (Helsingin yliopisto 2008.)

Oikeustulkkaus on tulkkausta rikos-, riita-, hakemus- ja hallintoasioiden yhteydessä. Oikeustulkkaus on yleisintä ns. tavanomaisissa rikosasioissa. Suomessa oikeudenistunnoissa käytetään tavanomaisimmin konsekutiivi- ja kuiskaustulkkausta. Tulkkaus tapahtuu kahden kielen välillä kumpaankin suuntaan. (Helsingin yliopisto 2008.)

3.2 Tulkkausmenetelmät

Tulkkauksissa on mahdollista käyttää useita tulkkausmenetelmiä ja tulkin olisi hyvä hallita nämä menetelmät. Tulkkausmenetelmät riippuvat tilanteesta. Esimerkiksi, jos on runsaasti aikaa ja käytössä on kaksi kieltä, voidaan turvautua konsekutiivitulkkaukseen. Konsekutiivitulkkkaus on peräkkäistulkkausta, jossa puhuja ja tulkki puhuvat vuorotellen. Ensin tulkattava puhuja puhuu, jonka aikana tulkilla on aikaa tehdä muistiinpanoja ja tämän jälkeen tulkki tulkkaa puhujan puheen. (SKTL. Kääntäminen ja tulkkaus. Tulkkausta eri menetelmillä.)

Simultaanitulkkaus tarkoittaa samanaikaistulkkausta. Siinä puhuja ja tulkki puhuvat samaan aikaan. Simultaanitulkkauksessa tulkki siis kuuntelee puhujaa ja tulkkaa samaan aikaan. Simultaanitulkkauksessa käytetään äänieristettyjä tulkkauskoppeja ja erityisiä simultaanitulkkauslaitteita, joiden avulla tulkattava puhe välitetään tulkkipopissa istuvan tulkin kuulokkeisiin ja tulkin puhe taas mikrofonin välityksellä kuuntelijoiden kuulokkeisiin. (SKTL. Kääntäminen ja tulkkaus. Tulkkausta eri menetelmillä.)

Kuiskaustulkkauksessa tulkit istuvat kuulijoiden vieressä ja tulkkavat puhujan puhetta kuiskaten. Kuiskaustulkkaus on raskaampaa kuin simultaanitulkkaus,

sillä paikan päällä on enemmän ihmisiä ja siinä tulkin pitäisi tulkata kuiskaten. (SKTL. Kääntäminen ja tulkkaus. Tulkkausta eri menetelmillä.)

3.3 Osmaninturkki ja asioimistulkkaus

Asioimistulkin ammattisäännösten mukaan tulkki kehittää jatkuvasti ammattitaitoaan. On erittäin tärkeää, että turkinkieliset tulkit valmistautuvat huolellisesti toimeksiantoon, jotta tulkkaus sujuu moitteettomasti. Osmaninturkin kielen sanojen opiskelu on nykyään välttämätöntä, sillä viime aikoina yhä enemmän osmaninturkin kielen sanoja on alkanut esiintyä turkin kieleen, ja niitä on alettu käyttää yhä enemmän arkielämässä.

Kielilain (L 423/2003) mukaan jokaisella Suomessa asuvalla on oikeus tulla kuuluksi omalla äidinkielellään. Tämän takia on erittäin tärkeää, että tulkki ymmärtää ja tulkkaa varmasti kaiken oikein. Monet turkkilaiset käyttävät osmaninturkin kielen sanoja, joten pelkkä turkin kielen osaaminen ei riitä tulkkauksessa.

Etenkin monet ei-turkkilaiset tulkit, joiden äidinkieli ei ole turkki ovat viime vuosina kohdanneet saman ilmiön, jossa asiakkaat käyttävät vaikeita turkinkielisiä sanoja. Tämän seurauksena tulkkauksesta on tullut hankalaa ja se on voinut venyä pitkäksi. Tämä ongelma estää myös tulkkeja ottamasta vastaan toimeksiantoja, sillä asioimistulkin säännösten mukaan tulkki ei saa ottaa vastaan toimeksiantoa, johon hänellä ei ole riittävää pätevyyttä.

4 SANASTOTYÖN KESKEISET KÄSITTEET

Tässä luvussa esittelen sanastotyön keskeiset (Sanastokeskus TSK, terminologinen sanastotyö). Sanastotyössä keskeisiä käsitteitä ovat tarkoite, termi, määritelmä ja käsitepiirteet. (Suonuuti 2012, 11). Suonuutin (2012, 19) mukaan erikoisalojen sanastoissa on kahdenlaista määritelmätyyppiä, sisältömääritelmät ja joukkomääritelmät. Sisältö-määritelmä kuvaa käsitteen sisällön. Siinä otetaan huomioon hierarkkiseen yläkäsitteeseen kuuluvan alakäsitteen tärkeimmät olennaispiirteet. Esimerkiksi valopuu on puu, joka tarvitsee aurinkoisen kasvupaikan. (Suonuuti 2016, 20.)

Joukkomääritelmä kuvaa käsitteen alan luettelemalla kaikki käsitteen kattamat tarkoitteet (Suonuuti 2016. 20). Joukkomääritelmän käyttö edellyttää, että sen alakäsitteet ovat itsestään selviä. Esimerkiksi vuodenajat, johon kuuluu kevät, kesä, syksy ja talvi. Määritelmän täytyy olla mahdollisimman lyhyt, lause aloitetaan pienellä kirjaimella-la ja ne ovat lähestulkoon yksikkömuodossa. (Tieteen termipankki, määritelmä).

4.1 Tarkoite

Tarkoitteet ovat todellisuuden ilmiöitä. (Suonuuti 2016, 11). Tarkoitteet voivat olla konkreettiasia esimerkiksi (moottori, paperi) tai abstrakteja kuten (koordinaatti, tasapaino). Tarkoitteet voivat olla myös keksittyjä, kuten (yksisarvinen). (Tepa-termipankki i.a).

4.2 Käsite

Käsitteet ovat abstrakteja mielikuvia jokaisen ihmisen omassa mielessä. Ilman termejä ja määritelmiä on vaikea puhua taikka kirjoittaa käsitteistä. (Suonuuti 2012, 11). Jokaiselle käsitteelle ei ole olemassa vakiintuneita ilmaisuja eli termejä taikka käsitteitä kuvaavia määritelmiä.

4.3 Termi

Termit ovat käsitteisiin viittavia nimityksiä. Termi voi koostua yhdestä tai useammasta sanasta, sisältää muita kuin sanallisia aineksia tai olla esimerkiksi symboli, kuten Π (pii). (Suonuuti 2012, 11).

4.4 Käsitejärjestelmä

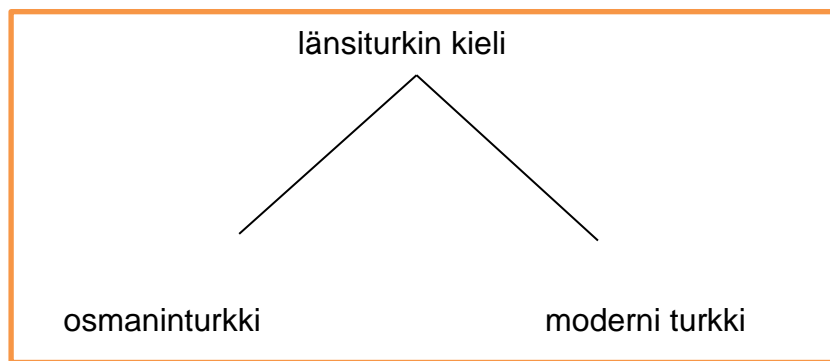
Sanastotyössä täytyy ensin analysoida ja järjestää käsitteiden väliset suhteet, sillä käsitteet eivät ole irrallisia ilmiöitä, vaan ne liittyvät tavalla tai toisella aina muihin käsitteisiin muodostaen käsitejärjestelmiä. Käsitejärjestelmät voivat vaihdella yksinkertaisista erittäin monimutkaisiin. (Suonuuti 2012, 13). Käsitejärjestelmät voidaan luokitella hierarkkiseksi, koostumussuhteiseksi tai funktiosuhteiseksi sen mukaan, millaisia suhteita käsitteiden välillä on.

4.4.1 Hierarkkinen suhde

Kahden käsitteen väillä on hierarkkinen suhde silloin, kun niillä on yhteiset käsitepiirteet, mutta toisella käsitteellä, alakäsitteellä on vähintään yksi erottava lisäpiirre. (Suonuuti 2012, 13). Esimerkiksi jos auto on yläkäsite, niin farmariauto on sen alakäsite. Alakäsitteellä voi olla monia alakäsitteitä. Ehtona on kuitenkin, että niitä pystyy erotta lisäpiirteellä. Kääntäjän on usein mahdollista turvautua yläkäsitteeseen, kun kääntää toiseen kieleen. Esimerkiksi sana avoliitto ei ole monessa kulttuurissa olemassa, joten kääntäjä voi tässä vaiheessa turvautua

lähimpään yläkäsitteeseen. On tärkeää, että sanastotyössä määritelmä on annettumahdollisimman lyhyesti ja ytimekkäästi ja mainita, että miksi on turvautunut siihen ratkaisuun.

Alla on opinnäytetyöni aiheeseen perustuva esimerkki hierarkkisesta suhteesta. Länsiturkin kieli on yläkäsite ja sen alakäsitteitä ovat osmaninturkki ja moderni turkin kieli.

4.4.2 Koostumussuhde

Koostumussuhteesta on kyse silloin, kun tietty käsite vastaa tiettyä kokonaisuutta ja toinen kokonaisuuden osaa. (Tieteen termipankki i.a). Koostumussuhteita on hyvin monenlaisia. Toisin kuin hierarkkisessa suhteessa, koostumussuhteessa yläkäsitteen piirteet eivät sisälly alakäsitteeseen. Esimerkiksi pöytälevyn ja pöydänjalan suhde pöytä-sanaan on koostumussuhde.

4.4.3 Funktiosuhde

Muut käsitesuhteet, joita ei voi luokitella hierarkkiseksi- tai koostumussuhteiksi, ovat funktiosuhteet. (Terminologian sanasto 2006, 17). Esimerkiksi käsitteiden huonekalu ja puuseppä välillä on funktiosuhde.

5 SANASTOTYÖPROSESSIN KUVAAMINEN

Ennen sanastotyön aloittamista, kävin tarkasti Suonuutin ohjeet läpi ja perehdyin Suonuutin kirjassa Sanastotyön opas esitelyihin sanastotyön periaatteisiin. Tämän lisäksi tutustuin tekniikan sanastokeskuksen internetsivustoon. Sanastotyö vaatii paljon aikaa. Kokosin ensin 300 sanaa, joista karsin 236 sanaa pois. Keräsin sanat suoritetuista tulkkauksista, historian kirjoista ja lukemani vanhoista turkinkielisistä artikkeleista Valitsin sanastoon 64 sanaa. Tänä päivänä näiden sanojen käyttö on yleistynyt arkielämässä. Otin vain oleelliset ja käytetyimmät sanat listaan. Osmaninturkinkielisistä sanoista olen laatinut turkinkieliset määritelmät mutta suomen kielessä laittanut vain vastineet.

Sen jälkeen, kun olin valinnut 64 osmaninturkinkielistä sanaa, niitä piti oikein urakalla hioa oikeaan muotoon. Lähdin selvittämään, mistä mahdollisesti voisi löytää termeille vastineita. Jotkut sanoista olivat entuudestaan tuttuja, mutta joillekin sanoille piti löytää vastineet. Yritin käyttää mahdollisimman paljon osmaninturkinkielisiä lähteitä, jotta vastineet ja määritelmät olisivat varmasti oikeita.

Minulla on tulkkauksissa tapana aina kirjoittaa käytetyimmät ja vaikeimmat sanat ylös. Nämä valitsemani sanat ovat pääosin tulkkauksissa asiakkaiden käyttämiä sanoja. Jotkut sanoista olen valinnut suoraan kirjoista.

Minun sanastotyöni toteutus on ollut hieman hankalampaa, sillä jouduin ensin löytämään osmaninturkinkielisille sanoille turkinkieliset vastineet, jonka jälkeen piti hakea turkinkielisille sanoille määritelmät. Minulla oli käytössä paljon osmaninturkinkielisiä kirjoja. Olin monta kertaa yhteydessä osmaninturkin kielen opettajaan ja hänestä oli paljon apua. Varmistin aina jokaisen sanan kohdalla, että olen varmasti löytänyt oikean määritelmän. Oma äidinkieleni on kurdi, joten jouduin kysymään kokeneilta tulkeilta ja kääntäjiltä, joiden äidinkieli on turkki.

Yksi haastavimmista seikoista oli, että sanastotyöhöni sisältyy erialojen sanoja. Toisin kuin muut sanastotyöt, omassa sanastotyössäni on paljon eri alojen sanoja, joten sanastoon kertyi eri alojen sanoja. Minun piti jokaisen erialan sanan

kohdalla tutkia juuri sen alan kirjallisuutta. Tämä vei minulta paljon aikaa. Minun piti myös varmistaa jokaisen sanan kohdalla, että käyttämäni osmaninturkinkieliset käsitteet ja termit ovat vakiintuneita nykyturkin kielessä.

Vehmas-Lehto jakaa vastineet kahteen eriryhmään. Näitä ovat luontaiset- ja keinotekoiset vastineet. Luontaiset vastineet voidaan jakaa edelleen täysiin vastineisiin ja osittaisiin vastineisiin. (Vehmas-Lehto 2010, 5–7.) Vehmas-Lehdon (2010, 5–7) mukaan luontaiset vastineet viittaavat sellaisiin vastinekulttuurin käsitteisiin, jotka kokonaan tai osittain vastaavat lähtökielisen termin käsitettä ja ne ovat vastinekielessä vakiintuneita termejä. Keinotekoisiin vastineisiin turvaudutaan taas, kun vastinekielessä ei löydy lähtökieliselle termille vastinetta.

Sanalle, jolle ei löydy luontaista eikä keinotekoisista vastinetta, voi käyttää selittävää vastinetta. Selittävä vastine voi olla joskus hyvin pitkä ja hankala mutta toisaalta hyvin informatiivinen. Suonuutin oppaan (2012) ohjeiden mukaisesti pyrin kiinnittämään huomioita määritelmien laatimisessa. Kiinnitin erityisesti määritelmän ulkoasuun. Pyrin siihen, että määritelmät ovat yhden virkkeen pituisia.

Sanastossa on kaikille osmaninturkinkielisille käsitteille omat turkinkieliset määritelmät. Jouduin myös muutamalle suomenkieliselle käsitteelle laatimaan määritelmät, sillä ne saattoivat johtaa harhaan. Esimerkiksi sana ”Mücerred” tarkoittaa osmaninturkin kielessä naimatonta henkilöä, joka ei ole vielä mennyt naimisiin. Ongelmana oli se, että Turkissa ei kutsuta enää henkilöä sinkuksi, jos hänellä on seurustelukumppani, joten minun piti hakea ~~ensin~~-sanalle ”Mücerred” ensin turkinkielinen valmis määritelmä, jonka jälkeen hain suoraan suomenkielisen vastineen. Modernissa turkin kielessä sinkkua kutsutaan ”bekar”. Bekar-sanana suomenkielinen vastine on sinkku.

Suonuutin oppaan (2012) ohjeiden mukaisesti pyrin kiinnittämään huomioita määritelmien laatimisessa. Kiinnitin erityisesti määritelmän ulkoasuun. Pyrin, että määritelmät ovat yhden virkkeen pituisia.

Suurimassa osassa turkinkielisistä sanoista on määritelmät, lukuun ottamatta jotkut sanat, jotka ovat itsestään selviä. Esimerkiksi osmaninturkin kielessä sana

"mahluk" tarkoittaa olentoa. Tätä sanaa käytetään nykyään erittäin paljon ja sana on vakiintunut nykyturkin kielessä, joten sanalle ei tarvinnut laittaa erikseen määritelmää. Tätä sanaa käytetään hyvin alentuvasti ja sitä on alettu käyttämään arkikielissä. Hankalin sana, jolle ei löytynyt suoraan turkinkielistä vastinetta oli sana " mücerred". Mücerdedd sanaa tarkoittaa naimatonta henkilöä, joka ei ole mennyt naimisiin eikä myöskään seurustele. Ottomaanien valtakuntaa hallittiin Sharia-laeilla, joissa avioliiton ulkopuolinen seksi oli kielletty. Henkilö ei siis saanut harrastaa seksiä ennen avioliittoa, joten käytännössä henkilöt, jotka eivät olleet naimisissa kutsuttiin nimellä "mücerred". Ongelmana on se, että Turkissa ei kutsuta enää henkilöä sinkuksi, jos hänellä on seurustelukumppani, sillä Turkissa on nykyään sekulaariset lait. Minun piti hakea sanalle " Mücerred" ensin turkin-kielinen valmis määritelmä, jonka jälkeen oli helpompi kirjoittaa suomenkielinen määritelmä.

Sanastoon on merkitty numeroilla määritelmän alkuperäiset lähteet. Turkin valtion viralliset sivut tarjosivat aiheeni kannalta paljon hyödyllistä tietoa. Turvauduin valtion virallisiin sivuihin, sillä alan asiantuntijat ovat jo löytäneet turkinkielisiä määritelmiä suurimalle osalle osmaninturkin kielen sanoja.

Minulle tärkeintä oli saada ensin turkinkieliset määritelmät osmaninturkinkielisille sanoille, jonka jälkeen lähdin hakemaan suomenkielisiä vastineita. Joihinkin sanoihin ei tarvinnut hakea määritelmää, vaan niihin löytyi suoraan vastineet. Saadakseni mahdollisimman tarkan suomenkielisen vastineen hain turkinkieliselle määritelmälle englanninkielisen käännöksen, jonka jälkeen käänsin englanninkielisen sanan suomen kielelle. Tämä mahdollisti mahdollisimman tarkan käännöksen.

Itse määritelmän täytyy olla mahdollisimman lyhyt ja tiivistetty. Kansainvälisten määritelmänkirjoitusperiaatteiden mukaisesti määritelmät alkavat pienellä kirjaimella, eikä niiden lopussa ole pistettä (Sanastokeskus TSK 2006, 8.)

<p>feriştah / فریشتاه</p> <p>bir işi en iyi bilen</p>	<p>taitava</p> <p>henkilö, joka on alansa parasta</p>
--	--

Yllä olevassa taulukossa näkyy, miten sanalle "taitava" on määritelty määritelmä. Molempien kielten sanojen kohdalla on laadittu omat määritelmät. Molemmat määritelmät alkavat pienellä kirjaimella, ovat yhden virkkeen pituisia eikä lauseen lopussa ole pistettä.

6 POHDINTA

Opinnäytetyöni tavoitteena oli luoda laadukas osmaninturkin sanasto työkielellä osmaninturkki ja suomi. Päädyin valitsemaan tämän aiheen, koska olen huomannut, miten paljon Suomessa asuvat turkkilaiset ovat alkaneet käyttämään vanhoja turkkilaisia sanoja. Merkittävä osa turkinkielisistä tulkeista on ei-turkkilaisia, joiden äidinkieli on muu kuin turkin kieli, joten uskon kovasti, että tästä olisi eniten apua heille.

Sanastotyön prosessi oli pitkä ja hankala. Jouduin pohtimaan paljon ennen kuin laadin sanastolistan. Minun piti ensin tutustua huolellisesti aiheeseen, jonka jälkeen aloin laatia sanastolistaa. Vaikeuksista huolimatta onnistuin pysymään tavoitteessani. Jälkeenpäin olen erittäin iloinen, että valitsin tämän aiheen, sillä se onnistui viemään minua ammatillisesti eteenpäin. Aiheesta on paljon hyötyä niin tulkeille kuin muille aiheesta kiinnostuneille.

Tämä opinnäytetyö vahvisti itsetuottamustani, sillä opin paljon uutta asiaa matkan varrella. Tärkein oppimani asia on tieteellisen tekstin kirjoittaminen. Ennen opinnäytetyön aloittamista, luulin, että sanastolistan laatimisessa sanastokirja olisi ainoa tarvitsemani väline. Minun piti kuitenkin kerätä sanoja, tiedonhakua ja hioa sanat oikeaan muotoon. Sanastotyö on erittäin monimutkainen prosessi, jonka ylitse pääsee vain ja ainoastaan sen laatiessa. Huomasin prosessin aikana, että mitä enemmän menen syvälle, sitä enemmän opin asioita. Uskon, että olen onnistunut luomaan selkeän, hyvän ja kattavan sanaston. Sanastotyön laatiminen auttaa minua jatkossa tulkkauksissa, sillä siitä tulee tärkeää työväline.

LÄHTEET

- Aktaş, A. (1999). *Atatürk ve harf devrimi*. Saatavilla 10.07.2019
<https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/687259>
- Altayli.net. Eski Uygur Dönemi Türk Dili Ve Edebiyatı. Saatavilla 10.07.2019
<https://www.altayli.net/eski-uygur-donemi-turk-dili-ve-edebiyati.html>
- Beyzatarıh.com. Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu ve Osman Gazi. Saatavilla
 15.09.2019 <https://www.beyzatarıh.com/osmanli-tarihi/osman-gazi-nin-kimligi-meselesi-ve-devlete-isminin-verilmesi>
- Dergipark.org.tr. On the Foundation of the Anatolian Seljuk State. Saatavilla
 10.07.2019 <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/604646>
- Dilderneği.org.tr. Harf Devrimi. Türkiye Cumhuriyeti Yazısını Niçin Değiştirdi?.
 Saatavilla 25.08.2019 <http://www.dilderneği.org.tr/TR,609/harf-devrimi---1-kasim-1928.html>
- dilderneği.org.tr. Türkiye Cumhuriyeti Yazısını Niçin Değiştirdi?. Saatavilla
 10.07.2019 <http://www.dilderneği.org.tr/TR,609/harf-devrimi---1-kasim-1928.html>
- Dilipak, A. (2017). *Bir Başka Açıdan Kemalizm1*. İstanbul: Kayıt yayınları.
- Helsingin yliopisto (2008). Oikeustulkkauksen selvityshanke. Saatavilla
<https://www.sktl.fi/@Bin/a31f50ca8a5a14e9d9e78f31703513b6/1607457380/application/pdf/35804/Oikeustulkkausraportti.pdf>
- Konya.kutuphane.gov.tr. Konya İl Halk Kütüphanesi. Konya tarihi. Saatavilla
 25.08.2019 <https://konya.kutuphane.gov.tr/TR-144006/tarihi.html>
- Köprülü, M. (2006). *Early Mystics in Turkish Literature*. New York: Taylor & Francis.
- Lehtinen, S. (2008). *Totta ja tarua tulkkauksesta*. Teoksessa Helin, Irmeli & Yli-Jokipii, Hilka (toim.) Kohteena käännös. Uusia näkökulmia
- Oneradio.com. Osmanlıca Dersi Liselerde Zorunlu Oldu. Saatavilla 25.08.2019
<https://onedio.com/haber/-karma-egitim-kaldirilsin-onerisi-simdilik-rafa-kaldirildi-413920>
- Quataert, D. (2000). *The Ottoman Empire 1700-1922*. Cambridge: Cambridge University Press.

- Russian Federal State Statistic Service (2011). Population of Russia. Saatavilla 20.03.2020 https://rosstat.gov.ru/free_doc/new_site/perepis2010/croc/perepis_itogi1612.htm
- Sanastokeskus TSK ry. (20 06). Terminologian sanasto. Helsinki: Sanastokeskus TSK ry. Saatavilla 20.08.2019 <https://www.tsk.fi/tiedot/pdf/TerminologianSanasto.pdf>
- SKTL. Kääntäminen ja tulkkaus. Tulkiksi/tulkausta eri tilanteissa. Saatavilla 10.12.2020 https://www.sktl.fi/kaantaminen_ja_tulkkauksen_tulkiksi_tulkausta_eri_tilanteissa/
- Suomen kääntäjien ja tulkkien liitto. Asioimistulkin ammattisäännöstö. Saatavilla 01.03.2020 https://www.sktl.fi/@Bin/280271/Asioimistulkin_ammattis%C3%A4%C3%A4nn%C3%B6st%C3%B6.pdf
- Suonuuti, H. (2012). Sanastotyön opas. Helsinki: Sanastokeskus TSK ry.
- Tekin, T. (1995). Türk Dilleri Araştırmaları. Ankara: Simurg yayinlari.
- Tieteen termipankki. Määritelmä. Saatavilla 10.07.2019 <https://tieteentermipankki.fi/wiki/M%C3%A4%C3%A4ritelm%C3%A4>
- Türk dili ve edebiyatı i.a Saatavilla 10.07.2019 https://www.turkedebiyati.org/osmanlica_osmanli_turkcesi.html
- Türk Tarih Kurumu Başkanlığı i.a Saatavilla 25.08.2019 <https://www.ttk.gov.tr/tarihveegitim/osmanli-tarihine-giris/>
- Türkçe Edebiyatı. Türkçenin Dil Haritası i.a Saatavilla 25.08.2019 <https://www.turkedebiyati.org/etiket/turkce-dil-haritasi/>
- Turkcebilgi.com. Büyük Selçuklu Devleti. Saatavilla 10.07.2019 https://www.turkcebilgi.com/b%C3%BCy%C3%BCk_sel%C3%A7uklu_devleti
- Turkosefer.com. *Osmanlı Tarihine Giriş*. Saatavilla 25.08.2019 <http://www.turkosefer.com/osmanli-imparatorlugu/>
- Vehmas-Lehto, I. (2010). *Termit kääntäjän näkökulmasta*. Teoksessa N. Nissilä, & N. Siponkoski (toim.), Kieli ja tunteet. Käännösteoria, ammattikielet ja monikielisyys. VAKKI-juhlasymposiumi XXX. Vaasa 12.-13.2.2010: VAKKI symposium XX. Vaasa: Vaasan yliopisto. Saatavilla http://www.vakki.net/publications/2010/VAKKI2010_Vehmas-Lehto.pdf
- Zücher, E. (1993). Turkey a modern history. New York: I.B. Tauris.

LIITE 1. OSMANINTURKINKIELEN SANASTO OSMANINTURKKI–SUOMI

OSMANINTURKKI	MODERNITURKKI	SUOMI
aksi / عكسى geçimsiz ve huysuz 5	geçimsiz	huonotuulinen
alelade / على العاده sıradan 3	sıradan	tavallinen
ameli / عملى uygulamalı 3	uygulamalı	soveltava
amil / عامل Arzusu ve isteği olan 2	Arzusu ve isteği olan	halukas
asrî / عصرى Çağa uygun 2	Çağa uygun	nykyaikainen
avam / عوام okuyup yazması az olan 5	okuyup yazması az olan	työväenluokka
belde / بلده şehir 5	şehir	kaupunki

berceste / برجست güzel 5	güzel	kaunis
bilhassa / بالخاصه özellikle 4	özellikle	erityisesti
Binaenaleyh / عليه بناء bu nedenle 5	bu nedenle	asianmukaisesti
cedid / جديد yeni 5	yeni	uusi
düstur / دستور	anayasa	perustuslaki
eda / ادا	icraat	esitys

Enva / انواع çeşit 3	çeşit	erilainen
eda etmek / عدا اتمق yerine getirmek 3	yerine getirmek	toteuttaa
feriştah / فریشتاه	usta bir işi en iyi bilen 3	taitava henkilö, joka on alansa parasta 4
Feriştahını şaşırmaq/ شاشرمق فریشتاه şaşıırıp ne yapacağını bilememek 4	Acemi	taitava henkilö henkilö, joka on viisaampi kuin toinen viisas 4
fevkalbeşer / فوق البشر İnsan gücünün üstünde 3	doğüstü	Yliluonnollinen
fırka / فرقه insan topluluğu 2	insan topluluğu	yhteisö
habis / خبيث pis ve kötü 2	pis	likainen

haddizâtında aslında 5	aslında	itseasiassa
hemşire / همشيره aynı sütü emen kızkardeş 5	kız kardeş	sisko biologiset sisaruket
içtima / اجتماع toplanma ve bir araya gelme 2	toplanma	kokoontuminen
iltica / التجا sığınma 5	sığınma	turvapaikan hakeminen
istikşaf / استكشاف keşfetmeye çalışma 2	araştırmacı	tutkiva
İnkişaf / انكشاف gelişme 2	gelişme	kehitys
intibak / انطباق uygun hale gelme 3	uygun	tarkoituksenmukainen

intikal / انتقال bir yerden bir yere nakletmek 5	intikal	muutto henkilö, joka joutuu muuttamaan syystä tai toisesta toiseen paikkaan 4
itiyad / اعتياد alışkanlık 2	alışkanlık	tapa
kaylule / قايلوله öğle uykusu 3	öğle uykusu	iltapäiväunet
lebbeyk / لبيك emredersiniz 3	emrinizde	teidän käskystänne
mahluk / مخلوق yaratık veya yoktan var edilmiş olan 5	yaratık	olento
maraz / مرض hastalık, illet veya dert 2	hastalık	tauti
maruf / معروف meşhur ve ünlü 5	ünlü	kuuluisa
memat / ممات ölüm 3	ölüm	kuolema

merdümگیریز / مردمگیریز İnsanlardan sıkılan ve yalnızlığı seven 3	yalnızlığı seven	tylsistynyt henkilö
metanet / متانت dayanıklık 5	dayanıklık	kestävä
meyus / مأیوس ümitsiz ve üzgün 5	ümitsiz	toivoton
mihnet / محنت zahmet ve eziyet 3	zahmet	vaiva
mukavemet / مقاومت karşı durmak ve dayanmak 3	direnmek	vastus
mutabık / مطابق uygun ve birbirine uyan 2	hem fikir	olla samaa mieltä
muvaaffakiyet / موفقیت başarı 5	başarı	menestys

mücerret / مجرد bekar 5	bekar evlenmemiş olan	sinkku henkilö, joka ei ole mennyt naimisiin 4
müddea / مدعى iddia edilen 2	talep	väite
müsamaha / مسامحة hoşgörü ve görmemezlikten gelme 2	tolerans	sietokyky
müşkülpesent / مشکلیسند memnun edilmesi zor olan ve her şeyde bir kusur bulan kimse 4	seçici	nirso
müteessir / متأثر üzüntülü 5	hüzünlü	murheellinen
mütefikkir / مطفكر düşünen 5	filozof	ajatteliija
namütenahi / نامتناهى sonu sınırı olmayan 2	sonsuz	ääretön

pâyidar / پایدار sonsuz dek kalıcı 1	sonsuz	vakaa tai pysyvää
Safderun / درون صاف saf ve içi temiz 5	iyi niyetli	hyväntahtoinen
sergüzeşt/ سرگذشت macera 3	macera	seikkailu
serzenişte bulunmak / سرزنش sitem etmek 2	sitem etmek	moittia
şehsuvar binici 5	binici	ratsastaja
şura / شورا büyüklerin istişare için toplanma yeri 2	konsey	neuvosto
taassup / تعصب bir şeye veya bir kimseye tarafli olma 5	önyargı	ennakkoluulo
tahayyül etmek/ تخیل hayal etmek 2	hayal kurmak	haaveilla

tantana / طننه çok lüks içinde olmak 5	şatafat	rahvastelija
tefsir / تفسير anladığını anlatmak 2	yorum	selitys
vakar / وقار ağırbaşlılık 1	asil	arvokkuus
ümmi/ امي mekteb ve medresede okumamış kimse,yazı yazmak bilmeyen 5	cahil	lukutaidoton
zail / زائل geçici ve son bulan 2	kısa	lyhytaikainen
zevahir / ظواهر dış görünüş ve dış görünüşten anlaşılan mânâlar 1	olgu	ilmiö
zeyrek / زيرك zeki olan ve akli başında olan 5	zeki	älykäs
zillet / ذلت aşağı olma 5	aşağılama	nöyryytys

LIITE 2. SANASTON LÄHTEET

Sozluk.gov.tr. Osmaninturkki-turkki valtion sanakirja. Saatavilla 10.01.2020

<https://sozluk.gov.tr/>

tarihvedenedeniyet.org. Turkinkielinen osmaninturkin arkisto. Saatavilla

01.03.2020 <http://tarihvedenedeniyet.org/e-kutuphane/osmanli-arsiv-belgeleri>

Lafsozluk.com. Osmaninturkki-turkki sanakirja. Saatavilla 10.01.2020

<https://www.lafsozluk.com/>

Fikriyat.com. Osmaninturkinkieliset sanat. Saatavilla 14.01.2020 <https://www.fikriyat.com/galeri/egitim/az-bilinen-osmanlica-kelimeler-ve-anlamlari>

Sanakirja.org. Helsingin sanomat. Saatavilla 14.01.2020 <https://www.sanakirja.org/>

İslam Araştırmaları Merkezi i.a. Saatavilla 01.03.2020

<http://ktp.isam.org.tr/?url=makaleosm/findrecords.php>

Redfoxsanakirja.fi. Englanti-suomi sanakirja. Saatavilla 01.03.2020 [https://red-](https://redfoxsanakirja.fi/en/)

[foxsanakirja.fi/en/](https://redfoxsanakirja.fi/en/)

LIITE 3. MÄÄRITELMIEN LÄHTEET

1 devletarsivleri.gov.tr. Turkin valtionarkisto. Saatavilla 01.03.2020

<http://www.devletarsivleri.gov.tr/>

2 luggat.com. Osmanlıca Türkçe sözlük. Saatavilla 01.03.2020 <https://www.luggat.com/index.php#top>

[luggat.com/index.php#top](https://www.luggat.com/index.php#top)

3 sirazduvari.com. Osmaninturkin sanat ja niiden määritelmät. Saatavilla

01.03.2020 [https://sirazduvari.com/osmanlica-kelimeler-ve-anlam-](https://sirazduvari.com/osmanlica-kelimeler-ve-anlam-lari-gunumuzde-kullanilanlar/)

[lari-gunumuzde-kullanilanlar/](https://sirazduvari.com/osmanlica-kelimeler-ve-anlam-lari-gunumuzde-kullanilanlar/)

4 itse laadittu määritelmä

5 lugatim.com. Turkinkielinen osmaninturkin sanakirja. Saatavilla 01.03.2020

<http://www.lugatim.com/>